

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

L.dz. RKR-411-7/09/LP- 13/09

Kraków, dn. 22 grudnia 2009 r.

DECYZJA Nr RKR -29/2009

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego:

1. Na podstawie art. 11 ww. ustawy **uznaje się za praktyki ograniczające konkurencję** i naruszające zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nadużywanie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu pozycji dominującej na lokalnym rynku udostępniania przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz, poprzez narzucanie nieuczciwych cen za korzystanie z tych przystanków polegające na:
  - pobieraniu od innych przewoźników opłat z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, w wysokości pozostającej bez związku ze stopniem korzystania z przystanków przez przewoźnika,
  - pobieraniu od innych przewoźników opłat za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia tabliczki z rozkładem jazdy.

oraz stwierdza się zaniechanie tych praktyk z dniem 1 października 2009 r.

2. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, z tytułu naruszenia tej ustawy, o którym mowa w pkt 1 niniejszej decyzji, **nakłada się** na przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu **karę pieniężną** w wysokości 12.131 zł. (słownie: dwanaście tysięcy sto trzydzieści jeden złotych).
3. na podstawie art. 77 ust. 1, w związku z art. 80 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu kosztami powołanego na wstępie postępowania antymonopolowego oraz zobowiązuje się ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery).

UZASADNIENIE

Na skutek zawiadomienia 29 lokalnych przewoźników Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura Urzędu w Krakowie (dalej: „Prezes” lub „organ antymonopolowy”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu ustalenia sposobu funkcjonowania lokalnego osobowego transportu drogowego na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz.

W oparciu o ustalenia postępowania wyjaśniającego, postanowieniem nr RKR-110/2009, w dniu 20 lipca 2009 r., Prezes wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu (dalej: Przedsiębiorstwo lub MPK) pozycji dominującej na lokalnym rynku udostępniania przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz, poprzez narzucaniu nieuczciwych cen za korzystanie z tych przystanków polegających na:

- pobieraniu od innych przewoźników opłat z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, w wysokości pozostającej bez związku ze stopniem korzystania z przystanków przez przewoźnika ,
- pobieraniu od innych przewoźników opłat za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia tabliczki z rozkładem jazdy.

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej: „ustawą antymonopolową”).

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania (pismo z dnia 7.08.2009 r.) MPK, poinformowało, że podjęło decyzję o zmianie sposobu naliczania opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, która uzależniona będzie od stopnia korzystania z przystanków przez pasażerów poszczególnych przewoźników. Równocześnie Przedsiębiorstwo zapewniło, że nie będzie pobierana opłata za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia tabliczki rozkładem jazdy.

W toku postępowania antymonopolowego i poprzedzającego je postępowania wyjaśniającego organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

Na terenie na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz znajduje się 318 przystanków autobusowych. Wszystkie te przystanki zlokalizowane są przy drogach publicznych. Przystanki są własnością Gminy Miasta Nowy Sącz, która w 1996 r. umową powierzyła je w nieodpłatne użytkowanie Miejskiemu Przedsiębiorstwu Komunikacyjnemu Sp. z o.o. w Nowym Sączu

W ramach tego użytkowania MPK udostępnia przystanki innym przedsiębiorcom, prowadzącym działalność gospodarczą konkurencyjną wobec MPK, polegającą na drogowym przewozie osób na terenie Nowego Sącza.

Z przedsiębiorcami tymi, w liczbie 43, MPK zawierało od 2002 r. umowy, na podstawie których mogą oni korzystać z przystanków, którymi dysponuje MPK.

Zgodnie z par. 4 tych umów, za korzystanie z przystanków przewoźnicy uiszczają MPK określone w umowach miesięczne opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanku w wysokości 15,60zł od 1 przystanku. W przypadku, gdy przewoźnik chce umieścić na przystanku swój rozkład jazdy, wówczas - stosownie do umowy - płaci również MPK opłatę za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia tam rozkładu jazdy w wysokości 10,40 zł miesięcznie od 1 przystanku.

Opłaty w powyższej wysokości zostały wprowadzone Par. 3 zarządzenia wewnętrznego prezesa Zarządu MPK nr 6/2007 z dnia 17.12.2007 r. w sprawie cen stosowanych za usługi świadczone na zewnątrz.

Ustalono, że spośród 43 przewoźników, którzy zawarli takie umowy, tylko w 26 wypadkach ich przedmiotem było także odpłatne udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia rozkładu jazdy. W pozostałych 17 wypadkach umowy dotyczyły wyłącznie partycypacji w kosztach utrzymania przystanku.

MPK wyjaśniło, że w tych 17 wypadkach przewoźnik, z własnej inicjatywy i woli, zawarł z Przedsiębiorstwem umowę, która nie przewidywała możliwości wywieszenia na przystanku rozkładu jazdy.

W świetle wyjaśnień MPK treść tych umów i wysokość ww. opłat nie były negocjowane, a wysokość obu rodzajów opłat ustalono w celu obniżenia kosztów własnych i w jednakowej wysokości dla wszystkich przewoźników, niezależnie od stopnia wykorzystania przystanków przez każdego z nich. MPK wyjaśniło również, iż nigdy nie żądało od konkurencyjnych przewoźników przedłożenia rozkładów jazdy.

W 2008 r. MPK zaliczyło do kosztów utrzymania przystanku koszty: sprzątnięcia przystanków, napraw i konserwacji przystanków, podatku od nieruchomości i amortyzacji.

Jak wspomniano, w odpowiedzi na wszczęcie postępowania antymonopolowego MPK, poinformowało, że podjęło decyzję o zmianie sposobu naliczania opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, która uzależniona będzie od stopnia korzystania z przystanków przez pasażerów poszczególnych przewoźników, zapewniając równocześnie, że za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia tabliczki rozkładem jazdy opłata nie będzie pobierana.

Do odpowiedzi z dnia 22.09.2009 r. MPK dołączyło:

- Aneks z dnia 24.07.2009 r. nr 3/2009 do zarządzenia wewnętrznego prezesa Zarządu MPK nr 6/2007 z dnia 17.12.2007 r. w sprawie cen stosowanych za usługi świadczone na zewnątrz, którym to aneksem nadano nowe brzmienie par. 3 tego zarządzenia. Treść par. 3 przeniesiono bezpośrednio do wzorca nowej umowy o korzystanie z przystanków. Aneks wszedł w życie a dniem 1.10.2009 r.
- wzorzec nowej umowy o korzystanie z przystanków gdzie w par. 3 pkt 1 przewidziano opłatę z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w wysokości 0,06 zł netto za jedno zatrzymanie, a wg. par. 3 pkt 2 „kwotę należną stanowić będzie suma ilości zatrzymań na poszczególnych przystankach, wyliczoną na podstawie aktualnie obowiązującego rozkładu jazdy dostarczonego przez przewoźnika”. Nowy wzorzec umowy nie przewiduje już opłaty za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia tam rozkładu jazdy,
- wzorce dwóch następujących pism skierowanych przez MPK do przewoźników:

- z dnia 31.07.2009 r. (MPK/WE/106/2009), w którym MPK- powołując się na postanowienie Prezesa UOKiK o wszczęciu postępowania antymonopolowego - poprosiło przewoźników o dostarczenie m. innymi aktualnych rozkładów jazdy oraz zaprosiło ich do podpisania, we wrześniu, nowej umowy, która będzie obowiązywać od 1.10.2009 r. MPK poinformowało w tym piśmie również o tym, że wg nowej umowy opłata z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków będzie wynosiła 0,06 zł netto za jedno zatrzymanie oraz, że za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia rozkładu jazdy nie będzie pobierana żadna opłata,
- z dnia 26.08.2009 r. (MPK/WE/163/2009), w którym MPK - powołując się na ww. pismo z dnia 31.07.2009 r.- wypowiedziało z dniem 30.09.2009 r. dotychczasową umowę w sprawie partycypacji w kosztach utrzymania przystanków.

W świetle wyjaśnień MPK (pisma z dnia 19 października i 6 listopada 2009 r.) nową opłatę z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków MPK w wysokości 0,06 zł netto od jednego zatrzymania ustalono w oparciu o koszty poniesione przez MPK w 2008 r. w związku z utrzymaniem przystanków oraz szacowaną liczbę zatrzymań wszystkich przewoźników na tych przystankach, w tym samego MPK.

Mając na uwadze powyższe ustalenia organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Interes publiczny

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy antymonopolowej, instrumenty w niej przewidziane winny być wykorzystywane dla podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

W orzecznictwie antymonopolowym utrwalił się pogląd, zgodnie z którym naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska¹. W świetle zajmowanego przez sądy stanowiska „*interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest podjęciem jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien on być ustalony i konkretyzowany co do swych wymagań. Organ administracji – Prezes Urzędu winien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej – art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dotyczący ogółu a nie jednostki, czy też określonej grupy. A zatem podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy antymonopolowej winno być uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie interes prawny jednostki czy też grupy*”².

Zarzut postawiony w niniejszej sprawie dotyczy warunków, na jakich MPK udostępnia swoje przystanki innym przewoźnikom, którzy konkurują z Przedsiębiorstwem na lokalnym rynku usług przewozowych na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz. Ponieważ przedmiotem ochrony w niniejszej sprawie jest konkurencja na tym właśnie rynku, a nie interesy poszczególnych

¹ por: wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 24 stycznia 1991 r., sygn. XV Amr 8/90, z dnia 4 lipca 2001r, sygn. XVII Ama 108/00 oraz z dnia 23 lutego 2002 r, sygn. XVII Ama 133/2001.

² wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 czerwca 2001 r. sygn. XVII Ama 92/00.

jego uczestników (przewoźników), postępowanie antymonopolowe w tej sprawie zostało wszczęte w interesie publicznym.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu jako strona postępowania antymonopolowego

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy antymonopolowej pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. w Nowym Sączu jest spółką prawa handlowego. Została wpisana do Krajowego Rejestru Spółek pod nr 0000012355. Cytowaną wyżej definicję przedsiębiorcy stosuje się zatem wprost do MPK, któremu przysługuje legitymacja bierna w niniejszej sprawie.

Rynek właściwy i pozycja MPK na tym rynku.

Stosownie do art. 4 pkt 9 ustawy antymonopolowej przez „rynek właściwy” rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Zgodnie z tą definicją rynek właściwy został ograniczony do pewnych towarów (produktów) i terytorium, które w danej sprawie mają znaczenie z punktu widzenia konkurencji i uczestników rynku³.

W okolicznościach faktycznych niniejszego postępowania, towarem oferowanym przez MPK jest udostępnianie przewoźnikom przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz.

Stosownie bowiem do odpowiednich przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2007 r. nr 125, poz.874 ze zm.):

- Wykonywanie przewozów regularnych specjalnych wymaga zezwolenia (art. 18 ust. 1),
- Do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych w krajowym transporcie drogowym dołącza się m innymi proponowany rozkład jazdy uwzględniający przystanki, godziny odjazdów środków transportowych, długość linii komunikacyjnej, podaną w kilometrach, i odległości między przystankami, kursy oraz liczbę pojazdów niezbędnych do wykonywania codziennych przewozów, zgodnie z rozkładem jazdy, schemat połączeń komunikacyjnych z zaznaczoną linią komunikacyjną i przystankami, a także potwierdzenie uzgodnienia zasad korzystania z obiektów dworcowych i przystanków, dokonanego z ich właścicielami lub zarządzającymi (art.22 ust. 1 pkt 1-3).

W świetle powyższego wykonywanie przewozów regularnych w transporcie drogowym nie jest możliwe bez uprzedniego uzyskania przez przewoźników - od właściciela obiektów przystankowych lub zarządzającego nimi - zgody na udostępnienie tych obiektów w celu wykonywania przewozów oraz uzgodnienia zasad, na jakich to się odbywa.

Z punktu widzenia przewoźników, udostępnienie przystanków jest warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej i przedmiotem rynku właściwego ściśle związanym z rynkiem

---

³ E.Modzelewska-Wąchal „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Twigger 2002, str. 49).

samych przewozów na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz, na którym konkurencja podlega ochronie Prezesa UOKiK.

Rynek udostępniania przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz jest zatem w niniejszej sprawie rynkiem właściwym wypełniającym przesłanki cytowanej definicji tego rynku, bowiem dostęp do przystanków tam zlokalizowanych (Gmina Miasta Nowy Sącz) nie posiada dla nabywców tego produktu (tj. przewoźników) żadnych substytutów.

Jak ustalono, na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz znajduje się 318 przystanków autobusowych. Wszystkie te przystanki są zlokalizowane przy drogach publicznych. Przystanki są własnością Gminy Miasta Nowy Sącz, która w 1996 r. umową powierzyła je w nieodpłatne użytkowanie Miejskiemu Przedsiębiorstwu Komunikacyjnemu Sp. z o.o. w Nowym Sączu.

W tych okolicznościach nie może budzić wątpliwości, że MPK Sp. z o.o. w Nowym Sączu posiada na zdefiniowanym wyżej rynku właściwym pozycję dominującą, którą ustawa antymonopolowa definiuje jako „pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku właściwym przekracza 40 %.” (art. 4 pkt 10 ustawy). W niniejszej sprawie MPK posiada na tym rynku pozycję monopolistyczną, która jest kwalifikowaną formą pozycji dominującej.

Nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym poprzez narzucanie nieuczciwych cen.

W niniejszej sprawie 29 lokalnych przewoźników zawiadomiło Prezesa UOKiK, iż ich zdaniem zasady na jakich korzystają z przystanków MPK naruszają przepisy ustawy antymonopolowej.

Organ antymonopolowy ustalił, że MPK udostępnia użytkowane przez siebie przystanki, innym przewoźnikom lokalnym. Z przewoźnikami tymi MPK od 2002 r. zawarło 43 umowy, na podstawie których mogli oni korzystać z przystanków, którymi dysponuje Przedsiębiorstwo. Par. 4 tych umów przewidywał, że za korzystanie z przystanków przewoźnicy uiszczą MPK określone w umowach miesięczne opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanku w wysokości 15,60zł od 1 przystanku⁴. W przypadku, gdy przewoźnik chciał umieścić na przystanku swój rozkład jazdy, wówczas - stosownie do umowy – płacił również MPK opłatę za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia tam rozkładu jazdy w wysokości 10,40 zł miesięcznie od 1 przystanku. W świetle wyjaśnień MPK treść tych umów i wysokość ww. opłat nie były negocjowane, a wysokość obu rodzajów opłat ustalono w celu obniżenia kosztów własnych i w jednakowej wysokości dla wszystkich przewoźników, niezależnie od stopnia wykorzystania przystanków przez każdego z nich.

W ocenie organu antymonopolowego zachowania te wypełniają szczegółowe przesłanki z art. 9 ust. 2. pkt 1 ustawy antymonopolowej, w świetle którego zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym poprzez bezpośrednie lub pośrednie narzucanie nieuczciwych cen.

---

⁴ Stawki obowiązujące na dzień wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Przesłanki powyższego przepisu wypełnia ten przedsiębiorca, który posiadając pozycję dominującą na rynku właściwym, co w odniesieniu do MPK zostało wcześniej wykazane, siłą tej pozycji narzuca innym przedsiębiorcom ceny nieuczciwe.

Narzucanie warunków umów musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku. Jego źródłem jest siła rynkowa przedsiębiorcy pozwalająca na jednostronne dyktowanie warunków umów kontrahentom. Narzucanie warunku umowy ma miejsce wówczas, gdy dominant wykorzystując posiadaną siłę rynkową i sytuację przymusową kontrahenta, wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nim określone zachowania.

Mając na uwadze, że MPK przyznało, iż treść umów o korzystanie z przystanków oraz wysokość przewidzianych w nich opłat nie były nigdy z przewoźnikami negocjowane, nie może budzić wątpliwości, że umowy te były przewoźnikom, którzy nie posiadają alternatywy dla przystanków MPK, przez Przedsiębiorstwo narzucane.

Cena nieuczciwa.

Ustawa antymonopolowa nie wprowadza kryteriów, pozwalających na dokonanie oceny, czy dane warunki umowy, w tym cena, są uczciwe, czy też nie.

Biorąc jednakże pod uwagę zadania organu antymonopolowego, ingerencja z jego strony w przypadku cen, winna dotyczyć cen stosowanych ze szkodą dla konsumentów i kontrahentów przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą.

Za taką cenę należy uznać cenę narzuconą przez przedsiębiorcę dominującego na rynku właściwym, która nie została oparta na zasadzie ekwiwalentności świadczeń.

Poparcie dla takiego stanowiska można znaleźć w orzecznictwie:

- w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 kwietnia 2005 r. (sygn. akt. XVII Ama 109/04) SOKiK stanął na stanowisku, iż narzucenie ceny nieuczciwej może mieć postać jednolitego systemu ustalania cen nieuwzględniającego różnic kosztów dotyczących różnych odbiorców i naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń.
- Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 25 maja 2004 r. (sygn. akt III SK 50/04) stwierdził, iż nieuczciwa cena może być odniesiona także do przypadku, w którym przedsiębiorca kalkulując cenę uwzględnia koszt, który nie został przez niego poniesiony w związku ze świadczeniem usługi na rzecz konkretnego kontrahenta.

Nie ma w tym przypadku znaczenia, czy cena skalkulowana przez dominanta rynkowego jest nadmiernie wygórowana czy też nie. Zgodnie z doktryną wystarczy że taka cena jest nieuczciwa, a za taką może być uznana także cena sprzeczna z obowiązującymi przepisami prawa. Ocena, czy dany warunek może być uznany za nieuczciwy, dokonywana być musi każdorazowo także na tle przepisów odrębnych regulujących dany rodzaj umowy⁵

---

⁵ E.Modzelewska-Wąchal Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów - Komentarz, Twigger, Warszawa 2002, str.104.

W przedmiotowej sprawie opłaty za korzystanie z przystanków w zakresie partycypacji przewoźników w kosztach utrzymania przystanków autobusowych regulują następujące przepisy prawa:

- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2007 r. nr 125, poz. 874 ze zm.), która w art. 22 ust. 1a, stanowi, że *„uzyskane przez przewoźnika potwierdzenie uzgodnienia zasad korzystania z przystanków nie może powodować nakładania na przewoźników żadnych opłat za korzystanie z tych przystanków”*.
- § 6 ust.1 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 13 stycznia 2006 r. w sprawie treści, sposobu i terminów ogłaszania rozkładów jazdy oraz ich aktualizacji, warunków ponoszenia kosztów związanych z zamieszczeniem informacji dotyczących rozkładów jazdy oraz podawaniem rozkładów jazdy do publicznej wiadomości (Dz. U. Nr 12, poz. 79), który stanowi, że *„koszty zamieszczenia informacji o obowiązujących rozkładach jazdy lub o ich zmianach na dworcach wymienionych w rozkładach jazdy, przewoźnik ponosi na podstawie umowy zawartej z właścicielem albo zarządcą dworca oraz właścicielem albo zarządcą przystanków, przy czym koszty te powinny być ponoszone przez wszystkich przewoźników w wysokości proporcjonalnej do liczby zatrzymań środków transportowych tych przewoźników na przystankach lub powierzchni zajętej na informacje”*
- § 6. ust.2 ww. rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa, w świetle którego *„informację o obowiązujących rozkładach jazdy lub o ich zmianach na przystankach położonych przy drogach publicznych i wymienionych w rozkładzie jazdy przewoźnik zamieszcza nieodpłatnie”*.
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005 r. nr 236, poz.2008), która w art. 5 ust. 3 stanowi, że *„uprzątniecie i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z przystanków komunikacyjnych oraz z wydzielonych krawężnikiem lub oznakowaniem poziomym torowisk pojazdów szynowych należy do obowiązków przedsiębiorców użytkujących tereny służące komunikacji publicznej”*.

Z treści przytoczonych przepisów prawa jednoznacznie wynika zawarta w nich reguła, zgodnie z którą, właściciel lub dysponent przystanków nie może nakładać na przewoźników żadnych opłat wyłącznie z tego tytułu, że korzysta z jego przystanków.

Wyjątek, w tym wypadku, stanowi możliwość obciążenia przewoźnika ponoszonymi przez właściciela (dysponenta) przystanków kosztami ich utrzymania we właściwym stanie technicznym i porządku, do których zaliczyć należy koszty uprzątnięcia i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z przystanków komunikacyjnych, tj. tych, które MPK w Nowym Sączu nazywa w swoich wyjaśnieniach kosztami sprzątnięcia przystanków.

Z ekonomicznego punktu widzenia nie istnieją powody, dla których, do kosztów zamieszczenia informacji o obowiązujących rozkładach jazdy, właściciel lub dysponent przystanków nie mógłby zaliczyć także kosztów napraw i konserwacji przystanków a także, związanych z nimi, podatkiem od nieruchomości i amortyzacją urządzeń przystankowych, na których informacje o obowiązujących rozkładach jazdy są zamieszczane i które służą pasażerom.

Wobec powyższego organ antymonopolowy nie czyni MPK zarzutu, że częścią kosztów utrzymania przystanków, w postaci: kosztów sprzątnięcia, napraw i konserwacji przystanków

oraz podatku od nieruchomości i amortyzacji obciążało przewoźników, którzy z tych przystanków korzystali.

Przedmiotem zarzutu zawartego w tiret 1. pkt 1 sentencji nin. decyzji nie jest bowiem narzucenie przewoźnikom cen nadmiernie wygórowanych, lecz cen nieuczciwych, a za takie – w ocenie Prezesa Urzędu – **po pierwsze** - należy uznać opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, które zostały ustalone w wysokości pozostającej bez związku ze stopniem korzystania z przystanków przez poszczególnych kontrahentów, tj. przewoźników będących stronami umowy o korzystanie z przystanków.

Każdy z przewoźników płacił bowiem MPK cenę 15,60 zł od 1 przystanku w skali miesiąca, niezależnie od tego jak często z tego przystanku korzystali jego pasażerowie. Tę samą cenę płacił zarówno ten przewoźnik, który dysponował jednym środkiem transportu i wykonywał kilka kursów dziennie, jak i ten, który wieloma autobusami wykonywał tych kursów kilkadziesiąt.

Pobierając tak ustalone opłaty MPK naruszyło w odniesieniu do poszczególnych przewoźników, zasadę ekwiwalentności świadczeń oraz nie uwzględniało w tych opłatach kosztów poniesionych w związku ze świadczeniem usługi na rzecz konkretnego przewoźnika, o czy mowa w cytowanych wyżej orzeczeniach SOKiK i Sądu Najwyższego.

Potwierdzenie stanowiska organu antymonopolowego w tej sprawie można znaleźć także w cytowanym wyżej § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 13 stycznia 2006 r., w świetle którego koszty zamieszczania informacji o obowiązujących rozkładach jazdy winny być ponoszone przez wszystkich przewoźników w wysokości proporcjonalnej m.in. do liczby zatrzymań środków transportowych tych przewoźników na przystankach. Przepis ten odnosi się wprawdzie do dworców, niemniej jednak zawiera on, pożądaną także w niniejszej sprawie, zasadę proporcjonalnego, do liczby zatrzymań, udziału przewoźników w generowanych przez siebie kosztach utrzymania urządzeń przystankowych.

Po drugie, narzucaniem nieuczciwych cen było również samo pobieranie przez MPK od przewoźników, poza powyższymi opłatami z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków, także opłaty za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia tabliczki z rozkładem jazdy. Opłata ta wynosiła 10,40 zł miesięcznie od 1 przystanku. Pobierając tę opłatę, MPK nie ponosiło żadnych dodatkowych kosztów. Koszty utrzymania przystanków były bowiem rekompensowane MPK odrębną opłatą w wysokości 15,60zł od 1 przystanku., zaś pobieranie opłat wyłącznie za umożliwienie zamieszczenia informacji o obowiązujących rozkładach jazdy lub o ich zmianach na przystankach położonych przy drogach publicznych i wymienionych w rozkładzie jazdy naruszało wprost cytowany wcześniej przepis § 6. ust.2 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 13.01.2006 r.

W ocenie Prezesa Urzędu praktyka stosowana przez MPK miała jednocześnie skutek eksploatacyjny i antykonkurencyjny.

Opłaty ponoszone na rzecz MPK stanowią jeden z kosztów działalności gospodarczej prowadzonej przez przewoźników prywatnych, którzy konkurują z MPK na lokalnym rynku przewozowym. Koszty te rozkładają się różnie w zależności od skali prowadzonej działalności, tj. liczby przewiezionych pasażerów i sprzedanych biletów. Obie te wartości uzależnione są od liczby kursów i liczby zatrzymań na przystankach MPK. Nie można

wykluczyć, że w sytuacji, gdy przewoźnik płacił MPK opłatę za 1 przystanek w skali miesiąca, korzystali na tym finansowo ci przewoźnicy, w przypadku których faktyczne wykorzystanie przystanków MPK przekraczało wartości wynikające z uśrednienia.

Tym samym MPK zarówno naruszyło interesy ekonomiczne jak i zmniejszyło od strony finansowej zdolność konkurowania na lokalnym rynku przewozowym, tych przewoźników, którzy korzystali z przystanków MPK w niewielkim zakresie i z mniejszą, od wartości wynikającej z uśrednienia, częstotliwością. W rezultacie powodowało to ograniczenie konkurencji na lokalnym rynku przewozu osób na terenie Gminy Miasta Nowy Sącz i praktyce tej, jako naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należało przeciwdziałać, kierując się treścią art. 1 tej ustawy.

Należy także wspomnieć o jeszcze jednym skutku praktyki MPK. Zgodnie z ustaleniami - w okresie pobierania przez MPO dwóch opłat, tj. (-) z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanku oraz (-) za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia rozkładu jazdy - blisko 40 % przewoźników (17 z 43) nie zawarło umów z MPK w tej części, która odnosiła się do odpłatnego udostępnienia powierzchni na urządzeniach przystankowych w celu wywieszenia rozkładu jazdy. Oznacza to, że przewoźnicy ci, chcąc zaoszczędzić na pobieranych przez MPK wbrew prawu opłatach z tego tytułu, ryzykowali niedopełnienie ciężącego na nich obowiązku wynikającego z art. 18b ust. 1 pkt 2 –3 ustawy o transporcie drogowym, w świetle którego „przewozy regularne w krajowym transporcie drogowym winny być realizowane przy zachowaniu zasady, iż rozkład jazdy jest podawany do publicznej wiadomości przez ogłoszenie na wszystkich wymienionych w rozkładzie jazdy przystankach lub dworcach autobusowych oraz że wsiadanie i wysiadanie pasażerów odbywa się tylko na przystankach określonych w rozkładzie jazdy”. Przewoźnicy ci narażali się tym samym na kary pieniężne przewidziane w rozdziale 11 tej ustawy oraz inne ustawowe sankcje, do cofnięcia zezwolenia włącznie.

Zaniechanie praktyki.

W toku postępowania antymonopolowego ustalono, że MPK wypowiedziało przewoźnikom, z dniem 30.09.2009 r. dotychczasowe umowy w sprawie partycypacji w kosztach utrzymania przystanków oraz zaprosiło ich do podpisania, we wrześniu 2009 r., nowych umów o korzystanie z przystanków. Nowe umowy przewidują opłatę z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w wysokości ustalonej szacunkowo w oparciu o koszty poniesione w 2008 r. na poziomie 0,06 zł netto za jedno zatrzymanie. W świetle par. 3 pkt 2 tych umów „przewoźnik zapłaci MPK kwotę wynikającą z sumy zatrzymań na poszczególnych przystankach, wyliczoną na podstawie aktualnie obowiązującego rozkładu jazdy dostarczonego przez przewoźnika. Umowy te nie przewidują żadnych opłat za udostępnienie powierzchni na urządzeniach przystankowych do wywieszenia rozkładu jazdy. Umowy te, po podpisaniu, obowiązują od 1 października 2009 r.

W świetle powyższego MPK zaniechało stwierdzonych niniejszą decyzją praktyk ograniczających konkurencję z dniem 1 października 2009 r., tj. z dniem wejścia w życie umów o korzystanie z przystanków, które uwzględniają zasadę proporcjonalnego udziału w kosztach utrzymania przystanków, którego wysokość uzależniona jest wyłącznie od liczby zatrzymań na przystanku, a w rezultacie od stopnia korzystania z przystanków przez poszczególnych przewoźników, co było przedmiotem niniejszej sprawy.

Stosownie do art. 11. ust 1 i 2 ustawy antymonopolowej „nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 10, jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 6 lub 9 ustawy” i w takim przypadku „Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania”.

W niniejszej sprawie zachowania rynkowe MPK będące przedmiotem niniejszej sprawy przestały naruszać przepis art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 1 października 2009 r., wobec powyższego **orzeczono, jak w pkt 1 sentencji decyzji.**

Kara za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Stosownie do treści art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym, poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego m. innymi w art. 9 ustawy. Z treści tego przepisu wynika, że w/w kara ma charakter fakultatywny, a zatem do organu antymonopolowego należy - w ramach uznania administracyjnego - decyzja w sprawie zasadności nałożenia kary pieniężnej w danej sprawie. Wprawdzie ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary, jednakże w jej art. 111 zostało wskazane, że ustalając wysokość kary organ antymonopolowy winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie zakazów określonych w ustawie należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

Kara nakładana przez organ antymonopolowy na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak, aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W opinii organu antymonopolowego należy podkreślić aspekt edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcje odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W niniejszej sprawie stwierdzono, że MPK naruszyło zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy antymonopolowej. Zakaz ten ma charakter bezwzględny, nie istnieją więc przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie praktyk ograniczających konkurencję, tym samym nałożenie kary pieniężnej za ich stosowanie jest uzasadnione.

Zgodnie z oświadczeniem MPK z dnia 19.10.2009 r., na poparcie którego zostało przedłożone zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (CIT-8) Przedsiębiorstwo osiągnęło w roku 2008 przychód w wysokości 17.972.079,87 zł. Wobec powyższego maksymalna kara, jaka mogłaby zostać nałożona na MPK zgodnie z ustawą antymonopolową, to kwota 1.797.208 zł, czyli 10 % powyższego przychodu.

Oceniając wagę naruszenia ustawy stwierdzić należy, iż praktyka MPK polegała na wykorzystaniu przewagi kontraktowej nad swoimi kontrahentami, z którymi MPK konkuruje na lokalnym rynku przewozów drogowych. Celem jaki przyświecał MPK przy ustalaniu kwestionowanych opłat było obniżenie kosztów własnych utrzymania przystanków. MPK przyjęło przy tym metodę najprostszą ustalenia opłat nie wymagającą angażowania przewoźników do ustalenia liczby zatrzymań ich pojazdów na przystankach Przedsiębiorstwa. W związku z tym, niezależnie od skutków, jakie praktyka MPK mogła wywołać na lokalnym rynku przewozowym, organ antymonopolowy nie doszukał się w zachowaniach MPK, celowego ograniczania konkurencji. W tym stanie przyjąć należało, że oceniane w niniejszej decyzji nadużywanie przez MPK pozycji dominującej nie miało charakteru poważnego.

Biorąc pod uwagę naturę naruszenia ustawy wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie 0,05 % przychodu uzyskanego przez MPK w 2008 r., to jest w wysokości 9.986 zł.

Na wysokość kary pieniężnej decydujący wpływ musi mieć także długotrwałość naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej, tzn. im dłużej dana praktyka ograniczająca konkurencję jest stosowana przez przedsiębiorcę, tym większa winna być kara pieniężna z tego tytułu. Podkreślić należy, że praktyka związana z kwestionowanym w decyzji sposobem pobierania przez MPK opłat z tytułu korzystania z przystanków trwała nieprzerwanie 7 lat, tj. od roku 2002 r. do roku 2009 r. Z powodu długotrwałości naruszenia kwotę wyjściową kary zwiększono zatem o 50%, to jest do kwoty 13.479 zł.

Ustalając wysokość kary należało także uwzględnić, że MPK zaniechało praktyki niezwłocznie po wszczęciu postępowania antymonopolowego i stanowi to okoliczność łagodzącą przemawiającą za obniżeniem kary o 10 % do ostatecznej kwoty 12.131 zł. (słownie: dwanaście tysięcy sto trzydzieści jeden złotych). Stanowi to ok. 0,07 % przychodu MPK w roku 2008 oraz ok. 0,7 % maksymalnej dopuszczalnej ustawą kary.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski, organ antymonopolowy orzekł, jak w punkcie 2 sentencji decyzji.

Koszty postępowania.

Zgodnie z art.80 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Stosownie do treści art. 77 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przepisów ww., przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia jest zobowiązany ponieść koszty postępowania. Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku organ antymonopolowy w pkt 1 sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisu art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy antymonopolowej, a zatem zasadne jest obciążenie Przedsiębiorcy kosztami niniejszego postępowania, na które składają się wydatki związane z wysyłką korespondencji, które wynoszą 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote).

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy orzekł, jak w punkcie 3 sentencji

Pouczenia:

1. Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, określoną w punkcie 2 decyzji karę pieniężną należy uiścić, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: **NBP O/O Warszawa Nr 51101010100078782231000000.**
2. Kosztami postępowania należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: **NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.**
3. Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony

Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie, Pl.Szczepański 5, 31-011 Kraków.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie 3 niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c., przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury w Krakowie, 31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Leszek Piekarz
Dyrektor Delegatury

otrzymują:

1. Miejskie Przedsiębiorstwo
Komunikacyjne Sp. z o.o.
ul. Wyspiańskiego 22
33 – 300 Nowy Sącz
2. RKR a/a